UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Beneficium

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

tibus, *Prouerbiorum* 11.25. Benedicere ſibi ipſi, pro ſibi applaudere & gratificari, *Deut* 29.19. *Pſal.* 49.19. *Eſaiæ* 65.16. Benedicere calici, pro ſanctificare & conſecrare, 1. *Cor.* 10.16. Benedicere, pro bene precari, *Geneſ.* 47. *Verſi.* 7.10. 1. *Samuel.* 25.14. 2. *Sam.* 13.25. 1. *Regum.* 1.47. 2. *Regum* 10.15. *Matth.* 5.44 *Rom.* 12.14. 1. *Petri* 3.9. Pio execrari ſeu maledicere per antiphraſim, 1. *Reg.* 21. *v.* 10.13. *Iob.* 1. *Ver.* 5.11. & 2. *v* 5.9. pro creſcendi facultatem dare, *Geneſ.* 1. *v.* 22.28. & 9.1. & 12.2. & 17.20. & 24.35. & 26.12. & 28.3. pro, laudare & extollere, *Matth.* 21.9. *Marc.* 11.9. Dicuntur enim homines Deo benedicere, cum eius laudes prædicant: contra vero, Deus benedicit hominibus, cum illos beat.

Benedictio, pro munere, oblatione, ſeu dono & beneficentia, (nam Benedicendi verbum non ſolum bene precari, ſed etiam beneficium conferre ſignificat) *Geneſis* 33.11. *Ioſuæ* 15.19. & 22.7. *Iudicum* 1.15. 1. *Samuelis* 25.27. & 30.26. 2. *Regum* 5.15. 2. *Corinth.* 9.5. pro felicitate, *Deuter.* 11.26. *Pſalm.* 24.5. *Prouerb.* 24.25. *Eſ.* 19.24. pro bonis à Deo receptis, *Deuter.* 12.15. & 16. *v.* 10.17. & 3 . *verſ.* 1.19. *Ioel* 2.14. *Mal.* 2.2. & 3.10. pro adoptionis beneficio, *Galat.* 3.14. Benedictionem iubere, pro benedicere, *Leu.* 25.21. *Deut.* 28.8. *Pſal.* 133.3. Benedictionem eſſe, pro laudare, *Geneſ.* 12.2. *Zachar.* 8.13. *Pſal.* 37.26. Benedictionem facere cum aliquo, id eſt, conditiones quas proponit recipere, *Eſaiæ* 36.16. Benedictio Dei, pro eius fauore, *Pſalm* 3.9. *Prouerb.* 10. *v.* 6.22. *Eſaiæ* 44.3. Benedictio Dei ſemper neceſſaria, 1. *Timoth.* 6.17. 1. *Petri* 3.9. Benedictio Dei erga timentes ſe, *Exodi* 23.25. *Leuit.* 25.21. *Deut.* 7.13. & 11.27. & 15. *Ver.* 5.9. & 28. *ver.* 1.2.3. 1. *Paral.* 17.27. 2. *Paral.* 31.10. 1. *Eſd.* 8.22. *Pſalm.* 24.5. & 29.11. & 34.9. & 128. *ver.* 5.6. & 132.16. & 133.3. *Prouer* 3.33. & 10.6. *Eſai.* 61.9 *Ierem.* 31.12. *Malach.* 3.10. Benedictio Dei erga piorum amicos, *Geneſ.* 12.3. & 30.27. erga beneficos, *Prouerb.* 3. *verſi.* 9.10. & 22.9. 2. *Corinth.* 9.10. *Galat.* 6. *verſic.* 7.8. erga proprio labore victum ſibi comparantes, *Prouerb.* 6.11. Benedictio Dei quam efficax, 1. *Paral.* 17.27. *Prou.* 10.22.

¶ Sententiae Biblicae.

Per memetipſum iuraui, dicit Dominus, quia feciſti hanc rem, & non peperciſti filio tuo vnigenito, benedicam tibi. *Gen.* 22.

Et benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ, eo quod obedierit Abraham voci meæ, & cuſtodierit præcepta mea, & ceremonias legesque ſeruauerit. *ibid.* 26.

Benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum propter ſeruum meum Abraham. *ibid.*

Quoniam tu benedices iuſto. *Pſal.* 5.

Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam ſuam. Hic accipiet benedictionem à Domino. 23.

Benedictio Domini ſuper caput iuſti: os autem impiorum operit iniquitas. *Prou.* 10.

Qui vigilauerint ad illum, inuenient benedictionem. *Eccleſiaſtic.* 32.

Deus iuſtos in finali benedicet iudicio.

Tunc dicet Rex his, qui à dextris eius erunt: Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi. *Matth.* 25.

Igitur qui ex fide ſunt, benedicentur cum fideli Abraham. *Galat.* 3.

In ſingulos vtiliter.

Habitacula iuſtorum benedicentur. *Prou.* 3.

Benedictio Dei in mercedem iuſti feſtinat. *Eccleſ.* 11.

Benedictio illius quaſi fluuius inundabit. 39.

Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui benedixit vos in omni benedictione ſpirituali in cœleſtibus in Chriſto. *Epheſ.* 1.

Benedicere debet homo Deum ex animo.

Et nunc in omni corde & ore collaudate & benedicite nomen Domini. *Eccl.* 39.

Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius. *Pſal.* 102.

Benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnes retributiones eius. *ibid.*

Humiliter.

Benedicite Deum cœli, & coram omnibus virtutibus, quia fecit nobiscum miſericordiam. *Tob.* 11.

Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſicut Domino placuit, ita factum eſt, ſit nomen Domini benedictum. *Iob.* 1.

Benedicta gloria Domini de loco ſancto ſuo. *Ezech.* 3.

Perſeueranter.

Omni tempore benedic Domino. *Tob.* 4.

Benedicam Dominum in omni tempore, ſemper laus eius in ore meo. *Pſal.* 33.

Benedicentes Dominum exaltate illum, quantum poteſtis: maior eſt enim omni laude. *Eccl.* 43.

Exaltantes illum replebimini virtute. Qui videbit eum & narrabit, & magnificabit eum, ſicut eſt ab initio. *idem.*

¶ Exempla Biblica.

Benedictionis diuinæ efficaciæ *exempla.* Erga[...]
ras, *Geneſ.* 1.22. virum & fœminam, *Verſic.* 28. diem [...]
Exodi 20.11. genus humanum, *Geneſ.* 5.2. Noe & fi[...]
1. Abrahamum, 12.2. & 22.17. & 24.1. *Eſaiæ* 51.2. [...]
Saram, *Geneſis* 17.16. Iſmaelem, *Verſiculo* 20. Iſaac[...]
& 26. *Verſic.* 3.12.24. Iacobum, 28. *Verſic.* 13.14. & [...]
48.3. Laban, *Geneſ.* 30. *Verſi.* 27.30. Domum Putipha[...]
phum. 49.25. Iſraelitas, *Exod.* 20.24. & 23.25. *Num.* [...]
7. & 7.13. & 12.7. & 15. *Verſi.* 4.6. & 16.10. & 23.2[...]
10. Samſonem, *Iudicum*, 13.24. Obed Edom. 2. *Samu*[...]
ralip. 13.14. & 26.5. Iſabes, 2. *Samuelis* 2. *Verſic.* 5.6. [...]
Iob, *Iob.* 1.10. & 42.12. Iudith. *Iudith.* 13. *Verſic.* 23.24 [...]
3.9. & 5.13. & 29.11. & 67.1. & 107.38. & 109.28. & [...]
13.16. & 128.5. *Eſaiæ* 19.25. & 61.9. *Ierem.* 31.23. *Matth.*[...]
50. *Epheſ.* 1.3.

Benedictionis, qua homo homini benedicit, *exem*[...]
ſedech Abrahamo, *Geneſis* 14.19. *Hebr.* 7. *Verſic.* 6.7[...]
Geneſis 27. *Verſic.* 4.25. & 28.1. Iſaac Eſauo, *Geneſ.* [...]
Laban filiis & filiabus, 31.55. Iacob Pharaoni, 47.7[...]
& Manaſſe filiis Ioſeph, 48. *Ver.* 9.15. Filiis ſuis om[...]
ribus benedictionibus, 49. *Verſi.* 1.2. &c. Moſes & Aa[...]
Leuitici 9.23. *Numer.* 6. *ver.* 23.24. Balaam Iſraeli, [...]
24.9. Moyſes Iſraelitis, *Deuter.* 33. *Ver.* 1.2. Ioſue Iſra[...]
33. Calebo, 14.13. Rubenitis, Gaditis, & dimidiæ tri[...]
22. *verſic.* 6.7. Debora ac Barac Iaeli, *Iudicum* 5.24. [...]
Ruth 2. *Verſic.* 4.20. Booz Ruth, *Ruth.* 3.10. Eli Elcan[...]
Samuel 2.20. Saul Ziphæis, 23.21. Dauid Abigail[...]
tis, 2 *Samuelis* 2.5. Abſalom. 13.25. Barzellai, 19.39[...]
ralip. 16 *verſic.* 2.3. Ioab Dauidi, 2. *Samuelis* 14.22. Se[...]
uidi, 1. *Regum* 1.47. Salomon Eccleſiæ Iſrael, 8.55. [...]
moni. *Verſi.* 66. Iehu Ionadabo, 2. *Regum* 10.15. Le[...]
Paralip. 3 . 27. Raguel Tobiæ, & Saræ filiæ, *Tob.* [...]
Tobiæ, 9.9. Ozias Iudith, *Iudith.* 13.23. Achior Iudit[...]
chim & Leuitæ. *Iudith.* 15.11. Eliſabeth Mariæ, *Luc.* 1.4[...]
ſepho & Mariæ, 2.34.

Benedictionis: qua homo Deo benedicit, *exempla* [...]
9.26. Melchiſedech, 14.20. Seruus Abrahæ, 24.27. Iethr[...]
Barac & Debora, *Iudicum* 5.2. Mulieres, *Ruth.* 4.14. [...]
25. *verſicul.* 32.39. 2. *Sam.* 22.47. Achimaas, 2. *Samuel.* [...]
Regum. 1.48. 1. *Paralip.* 39.10. Hiram, 1. *Regum* 5.7. 2. *Par*[...]
lomon, 1. *Regum* 8.15. Aſaph, 1. *Paralip.* 16.36. Eſdras [...]
Nehem 8.6. Leuitæ, 9.5. Fratres in Babylonia, 5. *Eſdr.* [...]
dores, Leuitæ, & omnis populus, 5.60. Eſdras, 8.28. & [...]
biæ 3. *ver.* 12.13 Tobias ſenior, 4.6. Raguel & Anna [...]
baelus, 9.8. Tobias, 11. *v.* 16.17. & 13.12. Iob, *Iob.* 1.21. Da[...]
7. & 18.47. & 26.12. & 28.6. & 31.22. & 34.1. & 41.14 & [...]
& 66.8. & 72. *Ver* 17.18.19 & 51. & 103. *Ver.* 1.2. & 104. [...]
ver. 1.2. & 119.12. & 124.6. & 135. *Ver.* 19.20.21. & 14[...]
Syrach. *Eccl.* 51.17. Daniel, *Dan.* 2.20. Sadrach. Miſach[...]
3.26. Azarias *ver.* 52. Nabuchdonoſor, *Ver* 95. populus [...]
Machabæus, & populus Iudaicus, 1. *Machabæor.* 4.[...]
1.17. Turba, *Matth.* 21.15. *Luca* 19.38. Zacharias, *Luc.* 1[...]
2.28. Apoſtoli, 24.53. Paulus, *Rom.* 9.5. 2. *Corinth.* 1.3. [...]
trus. 1. *Pet.* 1.3.

Benedictionem, qua creaturæ conſecrantur & [...]
vt Sacerdotum, veſtium, altarium, templorum, cem[...]
luſtralis, campanæ, ſalis, &c. conſecratio ſtabilitur [...]
& 29. *Verſi.* 6.27. *Leuit.* 21.10.22.2. & 27. *ver.* 28.29.3[...]
& 31.6. *Ioſ.* 6.24. *Iud.* 17.3. 1. *Sam.* 21.5. 1. *Paralip.* 18.11. [...]
Tim. 4.5.

Beneficentia & Beneficium.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOL[...]

Beneficentia, Græce εὐεργεσία, ας, ἡ, dicitur. Et eſt [...]
citiæ vel charitatis actus, ſecundum rationem [...]
ſicut beneuolentia eſt actus interior præſuppo[...]
centia.

Beneficentia, à benefacio, Benignitas, liberalitas, [...]
collatio. *Cicero, de nat. Deor. l.* 1. Quid eſt melius [...]
bonitate vel beneficentia? Gr. εὐεργεσία: Beneficus, [...]
beneficium præſtat, εὐεργέτης. Hebr. Beneficentia [...]
bo *Nadab*, munificum & ſpontaneum fecit, prom[...]
neum reddidit, libere inſumpſit, ſumptus liberales fe[...]
tionem habet cum *Nadaph*, impulit, propulit: ille enim [...]
nificus, quem animus ſuus impellit ad liberalitatem. [...]
tatheſin literarum, δαπανάω, inſumo, expendo, libera[...]
Deſpendre.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[...]ficium, Hebr. *Cheſedh*, pietas, miſericordia, charitatis affe[...] beneficium. Oſe. 6. 6. Geneſ. 32. 11. *Chaſidha* vocatur Ci[...] benefica, à ϛοργῇ naturali amore & charitate quad á mirifi[...] parentes, quos ſenectute confectos humeris geſtare dicitur. [...] Pſal. 104. 17. Ier. 8. 7. *Chaſidh*, ſacer, pius, beneficus, miſeri[...] Vtraque vox fluit à verbo *Chiſſed*, ſacrauit, conſecrauit, quod [...] mediæ ſignificationis, vt ſacer apud Latinos. Hinc Græci pro π [...] parunt ἁγιστεύω, ἁγιστέω, conſecro, ſacro. Beneficium apud [...] pro iure quodam præcipuo alicui conceſſo, quod & priuile[...] dicitur.

[...] Beneficentia eſt, qua mitis animus ad cuiuis benefaciendum, [...] beneficiendum commouetur. Contrarium eius eſt Maleuo[...] Vel, eſt exterior amicitiæ vel charitatis actus, ſecundum ra[...] communem.

Beneficium Græce εὐεργέτημα, ατος, τὸ, εὐεργέτης, ου, ὁ, beneficus di[...] Eſt autem beneficium quædam beneuola actio, gaudium tri[...] capiens. *In lib. feud. c. 1. ex quib. cau. feu. & Pa. in c. Vnic. de [...] ad audientiam. de præſcr.*

[...] æſtimationem accipientis & non dantis eſſe, oſtendit [...] Ariſt. Æſtimationem autem iſtam faciendam non ali[...] ex vtilitate accipientis, ab eodem diſputatum eſt *libr.* 8. [...] & *lib.* 9. c. 1. de beneficiorum æſtimatione verba faciens: [...] (inquit) ἴσως οὐ τοσούτου τιμᾶν, ὅσου ἔχοντι φαίνεται ἄξιον, ἀλλ' ὅσου [...] Accipientis officium proprium oſtendit *Ariſt. libr.* [...] autem *eod. lib. c.* 7.

[...] eſt beneuola actio tribuens captansque gaudium [...] quod agit. *Aug. de definit.*

¶ Divisio.

[...] { *Electionem ſolam ſine ſpe* ἀντιδόσεως.
{ *Spem* { *Vtilitatis,* / *Voluptatis,* } *& iſtis ex dignitate ſiue* κατ' ἀξίαν *reddendum beneficium.*

¶ Loci Biblici.

[...]ficentia in pauperes commendatur. *Exod.* 13. 11. *Leuit.* 19. [...] 8. *Pſalm.* 112. *Verſ.* 5. 6. 7. *Prouerb.* 3. *v* 9. 27. & 11. *ver.* 11. 15. [...] 21. 13. *Eſa.* 58. *verſ.* 7. 10. *Dan.* 4. 24. *Matth* 10. 42. & 19. 21. [...] 34. 35. *Marc.* 9. 41. & 10. 21. *Luc.* 18. 22. & 11. 41. & 12. 33. [...] 14. & 16. 9. *Galat.* 6. & 9. 10. *Philip.* 4. 14. *Epheſ.* 1. 15. [...] *Tim.* 6. 18. *Tit.* 3. 1. *Hebr.* 13. 16. *Iac.* 1. 27. & 2. 13. 1. *Ioan* 3. *Verſ.*

[...]ficentia erga inimicos colenda, *Prouerb.* 25. 21. *Rom.* 12. 20. [...] erga omnes communis, *Matth.* 5. 44. *Roman.* 12. 20. [...] 1. *Theſſ.* 5. 15. 2. Theſſ. 3. 12. Beneficentiæ bona, *Prouerb.* [...] 22. *verſicul.* 9. 10. & 28. 27. *Matth.* 6. 4. *Luc.* 11. 41. 2. *Corinth.*

¶ Sententiae Patrvm.

[...] Dei oculos non eſt vacua manus à munere, ſi arca cordis [...] bona voluntate. *Aug. hom. in Ioan.*

[...] eſt, quod nec tibi, ne alteri noceat. *Greg. in hom.*

[...] inuitus benefacit, etiamſi bonum eſt, quod facit. *de ſerm.* [...]

[...] virtus menſuram gratiæ: nec contenta referre, quod acce[...] vult cumulare, quod ſumpſit, nec inferior ſit beneficio, li[...] officio. *Aug. l. 1. Conf. c.* 11.

[...] beneficio conferendo plus animus, quam ſenſus operatur: ma[...] ponderat beneuolentia, quam poſſibilitas reddendi mune[...] Offic.

[...] principis voluntas nuda non aſſerit. Nec beneficium di[...] quod nulla vtilitate ſentitur. *Caſſ. 2. epiſt.* 28.

[...] plenum eſt, peregrinam gentem publicis beneficiis obli[...] & non tantum compatriotas ad ſubſtantiæ lucra admittere, [...] ipſos quoque aduenas inuitare. *lib. 5. epiſt.* 9.

[...] & omnino inutiles elegantioribus beneficiis & officiis [...], diuitiæ accumulantur diuitibus, nec eſt qui reſpiciat [...] & mendicum. Eliſæus vaſa vacua implebat, & deficienti[...] dedit. Hodie vero contemnuntur vaſa vacua, & plena [...] implentur: ligna in ſyluas, & aquæ in maria deferuntur, arenti [...] ſubtrahitur, & flumina, quæ non indigent, irrigantur. [...] *in quodam ſerm.*

[...]ficia Dei omnibus horis conſideranda ſunt. *Chryſ. in Gen.* [...]

[...]ficiorum Dei memoria ſufficiens eſt ad virtutum laborem. [...]

[...]ficiorum aſſiduitate hoſtes conciliandi ſunt. *hom.* 56.

[...]facere homini eſt, beneficium magnum apud Deum depo[...] *hom.* 17.

[...]facta non ſunt reuelanda, niſi cogat neceſſitas. *ibid. de la.*

¶ Poeticæ Sententiæ.

Martial. 5.

Quæ mihi præſtiteris, memini, ſemperq; tenebo
Cur igitur taceo, Poſthume, tu loqueris?
Incipio quoties alicui tua dona referre:
Protinus exclamat, dixerat ipſe mihi.
Non belle quædam faciunt duo: ſufficit: vnus
Huic operi, ſi vis vt loquar, ipſe tace.
Crede mihi, quamuis ingentia, Poſthume, dones,
Auctoris pereunt garrulitate ſui.

Chilon per Auſon.

Tu bene ſi quid facias, non meminiſſe fas eſt.

Cleobulus.

Τοὺς ἀγαθοὺς ἀγαθῷ ποίει.
Bonos beneficio affice.

Lucianus.

ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι. ἢν δὲ βραδύνῃ,
πᾶσα χάρις κενὴ, μηδὲ λέγοιτο χάρις.
Celeres gratiæ dulciores: ſi autem tardauerit,
Omnis gratia vana, neq; dicetur gratia.

Auſonius ita vertit:

Gratia quæ tarda eſt, ingrata eſt: gratia namq;
Cum fieri properat, gratia grata magis.

Idem aliter.

Si bene quid facias, facias cito: nam cito factum
Gratum erit, ingratum gratia tarda facit.

Phocylides.

Μὴ κακὸν εὖ ἔρξῃς, σπείρειν ἴσον ἐς' ἐνὶ πόντῳ. id eſt,
Noli in malum virum beneficium conferre, eſt ac ſi in mari ſemines.

Terent. in Andr.

Si tibi quid feci, aut facio, quod placet Simo:
Et id gratum fuiſſe aduerſum te, habeo gratiam.
Sed hoc mihi moleſtum eſt. Nam iſthæc commemoratio
Quaſi exprobratio eſt immemoris beneficij.

Plaut. in Trinum.

Nullum beneficium
Eſſe duco id, quod cui facias non placet.
Malo ſi benefacias, id beneficium interit:
Bono ſi malefacias ætatem expetit.

Idem in Rud.

Quod bene fit bonis, haud perit:
Ab alio expectes, alteri quod feceris.

Ter. Adelph. 23.

Abs quouis homine cum opus eſt, beneficium accipere gaudeas,
Verum enimuero id demum iuuat, ſi quem æquum eſt benefacere, is facit.

Plautus.

Ita ſunt omnes iſti noſtri ciues,
Si quid benefacias, leuior pluma gratia eſt:
Si quid peccatum eſt, plumbeas iras gerunt.

Publ. Mim.

Bis eſt gratum, quod opus eſt vltro ſi offeras,
Beneficium accipere, libertatem vendere eſt.

Idem.

Beneficium dando accepit, qui digno dedit,
Beneficium ſæpe dare, docere eſt reddere.
Beneficium dignis vbi das, omnes obligas,
Beneficium qui dare neſcit, iniuſte petit.
Beneficia plura recepit, qui ſcit reddere.

Virg. 4. Æn.

Et bene apud memores veteris ſtat gratia facti.

Martialis.

Dedecus eſt ſemper ſumere nilq; dare.
Beneficium ſe dediſſe qui dicit petit.

Pub. Mim.

Bis dat, qui cito dat.

Euripid. in Rheſo.

Beneficium inopibus dat, qui dat celeriter.

Plaut. Capt.

At ſcire tum memento, quando hic quod voles habebis,
Nam fere maxima pars morem hunc homines habent, quod ſibi volunt,
Dum id impetrant, boni ſunt: ſed id vbi iam penes ſe habent,
Ex bonis peſsimi, & fraudulentiſsimi ſunt.

Ex Trinum. Plaut.

Bene ſi amicis feceris,
Ne pigeas feciſſe: at potius pudeat, ſi non feceris.
Amicum deſerere, & non iuuare in rebus aduerſis, pudor.

¶ Philosophicae Sententiae.

Equidem cenſeo, eum, qui beneficium accepit, oportere omni tempore meminiſſe: eum autem, qui dedit, continuo obliuiſci, ſiquidem illum oportet boni, hunc vero puſilli & liberalis hominis officium facere: nam beneficia ſua commemorare ac referre, exprobrationi fere ſimile eſt. *ex Orat. Demoſth.*

Omnes profecto mutuam gratiam recipere digni ſunt, qui in bene merendo de vobis priores partes occupant, præſertim vero, qui in extrema neceſſitate id faciunt. *ex Orat. ad Leptinem.*

Quæ eſt lex tantæ iniuſtitiæ, & inhumanitatis plena, vt eum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

qui de ſuo nonnihil donauit, & rem per humanam liberalemq́ue fecit, gratia priuet, & in calumniatorum manus coniiciat? eosq; iudiciis rationum reddendarum eorum, quæ dedit, præficiat? nulla eſt profecto. *ex Orat. de Corona.*

Qui indignum aliquem honore afficiunt, ſimpſicitatis ac ſtultitiæ opinionem aliquam habent: qui vero de ſe benemeritis paria non referunt, malitiæ ſuſpicionem incurrunt. *ex Orat. ad Leptinem.*

Plures quam par eſt honorare, eſt multos ad bene merendum prouocare. *ex Orat. ad Leptinem.*

Apud omnes homines inualuit conſuetudo propter multos benemeritos, etiam de aliis quibusdam ſceleratis potius benemereri, quam propter perditos & flagitioſos auferre, quæ data fuerunt iis, qui ſine controuerſia digni ſunt beneficio *ex Orat. ad Leptinem.*

Non eſt minus regium, atq; adeo humanum, paruula accipere, quam largiri magna. Et in loco hoc confirmat exemplo Artaxerxis Perſarum regis, qui aquam à ruſtico oblatam æquiſſimo animo acceperit. *Plut. in apoph.*

Odioſum genus hominum officia exprobrantium. *Cic.*

Beneficium nec in iuuenem, nec in ſenem conferendum eſt: in hunc, quia perit, antequam gratiæ referendæ detur opportunitas: in illum, quia non meminit. *Idem.*

Ingratus, qui beneficium accepiſſe ſe negat, quod accepit: ingratus, inquam, qui diſſimulat: rurſum ingratus, qui non reddit: at omnium ingratiſſimus, qui oblitus eſt. *Idem.*

Qui largiuntur indignis ea, quæ dignis conferri debebant, tria committunt abſurda: nam & ipſi iacturam faciunt, & in bonos contumelioſi ſunt, & malos roborant, materia vitiorum ſuppeditata. *Ant. ex Max. ſerm. de benef.*

Benefactorum recordatio iucundiſſima eſt, & vtilitatum non ſere, aut minus certe. *Ariſt. l. 9. Eth.*

Quemadmodum liberi chariores ſunt matribus, quod partus ſit difficilior, & quod ſuos eſſe ſciant certius: ſic beneficiis proprium illud videtur. Accipere enim beneficium nullius eſt negotii, dare autem arduum eſt ac difficile. *ibid.*

Si ea, quæ vtenda accepimus, maiore menſura reddimus: quid beneficio prouocati facere debemus? an non imitari agros fertiles, qui multo plus adferunt, quam acceperunt: *Cic. 1. Off.*

Beneficia eo vsque læta ſunt, dum videntur exolui poſſe, vbi multum ante venere, pro gratia odium redditur. *Cornelius Tacitus lib. 4.*

Nullum eſt aliud impiorum beneficium, niſi vt commemorare poſſint, iis ſe vitam dediſſe, quibus non ademerint. *Cicero Philippic. 2.*

Liberale officium eſt, ſerere beneficium vt metere poſſis fructum. *Cic. anteq. iret in exil.*

Fidei conducit in loco debitum retribuere. Illic enim animi voluntas propenſa comprobatur, hic memoria collaudatur. *Idem.*

Si quæ beneficia ſingulis ciuibus priuatimq́ue dantur, ea ſolent iis eſſe fructuoſa, à quibus ſunt profecta. *Idem.*

Etenim iniuriæ vlciſcendæ facilior ratio eſt, quam beneficii remunerandi, propterea quod ſuperiorem eſſe contra improbos minus eſt negotii, quam bonis exæquari. Tum etiam nec tam neceſſarium quidem eſt, male meritis, quam optime meritis, referre quid debeas: Odium vel precibus mitigari poteſt, vel temporibus Reipubl. communique vtilitate deponi, vel vetuſtate ſedari. *Cic. in orat. ad Quirit. poſt redit.*

Benemeritos quin colas, nec exorari fas eſt, neque eſt excuſatio difficultatis, neque æquum eſt tempore & die memoriam beneficii definire. *Idem.*

Sunt enim quidam minus grati, qui aliquid incommodi præſtare ſolent his, quibus obligati ſunt, vt probent affectum beneficii memorem. Horum animus ſimilis eſt prauo amore flagrantibus. Illi enim amicæ ſuæ optant exilium, vt fugientem comitentur: optant inopiam, vt magis deſideranti donent: optant morbum, vt aſſideant: & quicquid optaret inimicus, amantes vouent. Fere idem exitus eſt odii, & amoris inſani. Sed nequitia eſt, vt extrahas, emergere: euertere, vt ſuſcites: includere, vt emittas. Non enim beneficium iniuriæ finis, nec vnquam id detraxiſſe meritum eſt, quod ipſe, qui detraxit, intulerat. *Seneca de benef.*

Multum intereſt, vtrum quis beneficium nobis det ſua cauſa, an ſua & noſtra: illi qui totus ad ſe ſpectat, & nobis prodeſt, qui aliter ſibi prodeſſe non poteſt, eo mihi loco habendus videtur, quo quis pecori ſuo pabulum proſpicit, ſi me in conſortium admiſit. Si duos cogitauit, ingratus ſum, & iniuſtus: niſi gaudeo hoc illi profuiſſe, quod proderat mihi. Summæ malignitatis eſt non vocare beneficium, niſi quod dantem aliquo beneficio afficit. *Libro de benefic.*

Franciſc. Petrarch.

De beneficijs in multos collatis. Dial. XCIII.

GAVD.

Beneficia in multos contuliſſe gaudeo. R. Multos ingratos expe-
riens dolebis. G. Beneficia in multos effudi. R.
ſi accipientium animos intueare, beneficiorum
ditur. G. Multi meis beneficiis ſunt obſtricti. R.
liuione relaxabunt, alii forſan iniuriis beneficia pe
ſent iniuriæ, non ceſſabunt querimoniæ, quam mul
ribus queruntur ſuis? Iniquum fateor, ſed commun
tam crebræ de hoſtibus ſint querelæ. Audiſti apud
Pompeio querentem Photinum, apud Senecam ver
Auguſto? Quid vero te ad literas aut antiquitatem
medias contemplare: vici omnes lamentis talibus
mnis autem ingratitudinis triplex (ni fallor) cauſa
cet quæ, dum impenſa aliis beneficia ſuas ducit in
ta non adſpicit. Superbia, quæ vel ſe maioribus d
præferri ſibi aliquem indignatur. Cupiditas, quæ
lenitur, ſed accenditur, & dum quærendis inhiat,
minit. Poſſem breuius totius mali cauſam ſt
vero non huius tantum, ſed malorum omnium c
tia verbi boni, opinionumq́ue peruerſitas, hinc
nimi prodeunt, ſuperbia inprimis, & cupiditas, qu
ſequium non contumax, nulla largitas non ang
neficus fui in multos. R. Ariſtotelica quædam m
tur meminiſſe collati, accepti autem beneficii ob
tentia etſi colore non careat, apud me tamen veru
contemptor mediocrium atque humilium eſt rerum
quæcunque egerit, magna quamuis, iudicio p
ſunt animo maiora quædam & rariora voluenti, co
ceperit, quo alteri fiat obnoxius, quamuis exiguum
ralitatem amanti, atque ad excellentiam adſpirant
primum ſolui leuarique velit. De hac igitur re An
ctum probo: Beneficium, inquit, qui dedit, taceat: n
pit. Eleganter nempe, duo beneficentiæ ſeu ven
ſunt, hinc exprobratio largientis, hinc recipientis
mater ingratitudinis, ac beneficii nouerca. Illa ingra
rit in altero, hæc in ſe: illa quoque beneficium in ſe
in altero, his tot malis aptiſſime illo Senecæ conſilio
Multis benefeci. R. At pluribus non feciſti, qui ſe
temptos dolent. Eſt autem neſcio, quid vnde firm
quam beneficiorum, tenaciorq́ue memoria. Sæpe
ciis aut nullos aut ſingulos amicos obliuioſos & tep
tem tibi multos feceris memores ac feruentes. G.
ac magna contuli. R. Sunt multi, quibus profuiſſe p
quidam paruo amicum magno hoſtem beneficio q
& exigui debitum, leue, retributio prona eſt, mag
bere pudet & piget reddere. & nihil eſt tertium, niſi
cui debeat qui inuitus debet. Ita dum debentem p
cii, expertos dolor agitat, inter Scyllam & Charybdim
ba beneficii, effectumq́ue, vt multos qui parce atque
tuti vixiſſent, liberalitas inſignis in diſcrimen trax
inter malos impune bonum eſſe non licet, durum
cendum. Animal ingratius homine nullum eſt. G.
neficum præbui. R. Quidam ſunt benefici, nec
li, quos magnitudo ſtatus atque hominum neceſſi
giri cogit, his etiam, quos non modo non dilig
ſcunt quidem, quibus ſi ſe ob beneficia charos ſpe
fallit opinio. Nemo facile non amantem amat.
nimorum, ac reciprocus eſt amor. Munera ſæpe ne
vero iudicio tribuitur: vt ergo beneficia bene collata
te, pioque animo dignis exhibita nunquam glorio
ſic multa, immo vero partem maximam, ſeu hæc
accipientium culpa eſt, perdi ac proiici, nemo vsque
bitet. Et eſt facilior, breuiorq́ue ac rectior, quam
ſtendimus, amando ſcilicet ad amorem via, qua p
quoque ſi benefici nomen acceſſerit, clarum te
multis amabilem efficit. G. Multa & magna com
bus non quid, ſed qualiter, quove animo fiat, refert
atque homines, & magna ſæpe inuiſa, & modica
dum præ omnibus cor attendi, & ſacrificio pauper
munere.

Si indigentiam ei optares, cuius nullum beneficium
humanum erat votum, quam inhumanius ei optas,
debes? *Seneca lib. de benefi.*

Sapiens eſt bene debere, beneficia bene ſoluere.
ſolutio eſt ipſa confeſſio. 83. *epiſt.*

Poſt malam ſegetem ſerenum eſt ſæpe: quicquid
cis ſoli ſterilitate vnius anni reſtituit vbertas. Nemo
tam in beneficiis manum, vt non ſæpe fallatur. *ibid.*

Sæpe enim hoc non potuere diuitiæ in dominum
opportune dati mille denarii. Multum enim intereſt,
ris, an ſuccurreris, an ſeruauerit illum tua liberalitas,
rit. Sæpe quod datur, exiguum eſt, quod ſequitur ex
eſt. *Ibidem.*

Errat, ſi quis beneficium accipit libentius, quam
rior eſſe debet, qui ſoluit, quam qui mutuat, & la

ere alieno accepti beneficij exoneratur, quàm qui obligatur.
...m.
...reddere beneficium non aliter quàm per ſpeciem iniuriæ po-
...æquiſſimo animo ad honeſtum conſilium per mediam infa-
...tendam. *ibidem.*
...n poteſt dari beneficium ſapienti, cui, quicquid datur, de ſuo
... Quædam amicis dantur, quædam ignotis, & plus eſt, quam-
...dem datur. Si enim datur, quod à beneficio tuo noſſe incipis,
...buit auxilia, iſte ornamenta. *lib. 3. de benef.*
...Beneficium eſt, quod alienus dat: alicuius enim eſt, qui potuit
...reprehenſione ceſſare, ideo beneficium eſt, quod quis dedit,
...lliceret etiam non dare. *ibidem.*
...Pœna eſt, quod non audet ab vllo beneficium accipere, quod
...audet vlli dare. *ibid.*
...In beneficio tempus, locum, perſonam quiſque obſeruet, quia
...momentis quædam grata & ingrata ſunt. Quanto enim acce-
...ſi id damus, quod quis non habet, quam cuius copia abun-
...& quod diu quærit, quam quod vbique viſurus eſt? Illa quoq;
...erant ſine honore, quæ aut illi nemo alter dedit, aut nulli alij.
...en.

❡ Apophthegmata.

...Chilon dicere ſolebat: Dati beneficij debere obliuiſci, accepti
...em meminiſſe. Quo vituperauit eorum hominum inſaniam,
...beneficia in amicos collata non ſolum exprobrant priuatim,
...ſed etiam coram omnibus. *Laert. lib. 1. c. 5.*
...Veſpaſianus dicebat, non licere quenquam à vultu Imperato
...triſtem diſcedere. *Bruſ lib. 3. c. 13.*
...itus, inter cœnandum aliquo die recordatus, quod nõ quicquã
...ſſet: memorandam illam vocem edidit: Amici diem per-
... Laudanda ſane principis beneficentia tam peculiaris, qui o-
...tempus ſe perdidiſſe putabat, quo amicis benemeritis ſuum
...ſtitiſſet officium. *Suet.*
...exander Seuerus deſcriptum habebat, quid cui præſtitiſſet,
...aut minimum petijſſent, eos appellabat, dicens: Quid eſt,
...nil petis? an me tibi vis fieri debitorem? pete, ne priuatus de
...eraris. Agnoſcebat, principem debere rectè ſuo fungentibus
...nec æquum iudicabat, vt probè ſuo defunctus officio pri-
...egeret. *Ælius Lampridius.*
...terrogatus, quis eſſet rex optimus? Qui, inquit, amicos, mu-
...retinet, & inimicos beneficijs ambit, & ſibi conciliat. *Ma-*
...ſerm. 9. de magiſtrat.
...agoras interrogatus, qua ratione homines dijs ſimiles habe-
...ent? Reſpondit: Si veritatem amplecterentur, & cunctis be-
...rent. *Aelian. lib. 12. de var. hiſt.*
...lexander vrbem dono dedit cuidam, qui ſeipſum menſus, tan-
...is inuidiam refugiens, dicebat, illud non conuenire fortunæ
... Non quæro, inquit, quid te accipere deceat, ſed quid me dare.
...lib. 5. de benef. c. 16.
...rates Archelao regi roganti, vt ad ſe veniret, reſpondit, nolle
...rum venire, à quo acciperet beneficia, cum reddere illi paria
...poſſet. Timuit fortaſſe, ne cogeretur accipere, quæ nollet. Ne-
...m enim illi erat cum rege omnia ſua magno æſtimari volen-
...Senec. lib. 5. de benef. c. 6.
...Theophraſtus interrogatus, quidnam vitam conſeruaret huma-
... reſpondit, Beneficentia. *Stob. ſerm. 41.*
...Democritus, Homo (inquiebat) ad largiendum, quàm promit-
...promptior eſſe debet. Donum enim licet exiguum, pro-
...egeni. verba autem ac magnifica promiſſa, nulli ſunt vtilia.
...Stob.
...dem, Si bene, inquit, mereri de aliquo voles, citiſſimè aliquid in
...m beneficij conferas. Mora enim ingratum redditur, & parum
...le, quicquid dederis. *Stob.*
...Iulius Caſſienus dicere ſolebat, ſe quorundam hominum iudi-
...malle, quàm beneficium: quorundam libentius admittere
...ficium, quàm iudicium: quo dicto Seneca aſſeruit, nihil ſe ſub-
...atque inſignius in diſtinguendis maximè & curandis vitijs co-
...iſſe. Quis enim bonorum virorum iudicio & conſilio ſtare
...quam malorum cadere beneficijs? E regione, quis malorum
...m bono iudicio fidere malit, quam bonorum beneficijs, ex
...periculum tibi imminere poſſit. *Senec. de benef. l. 1. c. 1.*
...Democritus, quum animaduertiſſet, quendam quibuslibet
...ſe largientem, & temerè ſuppeditantem: Malè, inquit, pereas,
...Gratias virgines meretrices effeciſti. *Max. ſerm. 8.*
...Alexander regium eſſe affirmabat, à quibus malè audias, in eos
...& multum conferre. Quo innuere voluit, liberalitatem ali-
...ando etiam erga indignos exercendam eſſe. *Pontan. c. 30. de Li-*
...ralitate ex Plutarch.
...Fridericus Cæſar ſæpenumero dicere ſolebat, ſe ex ijs, quos extu-
...t, quam pauciſſimos gratos vidiſſe: idq́ue ex muneribus ſuis
...m eſſe, vt ex fidelibus infideles fierent. *Aen. Syluius libr. 2. com-*
...tar. de rebus geſtis Alphonſi.
Alphonſus rex, oblatrantibus canibus & rebellantibus, offulam
...ijciendam, dictitabat: Intelligens, maleuolos homines beneficijs
vincendos eſſe. *Pontan. c. 30. de liberalitate.*

Anaxilaus interrogatus, quid eſſet in regno beatiſſimum? reſpondit, nunquam vinci beneficijs. *Phauorinus.*

Diogenes à quodam rogatus, quam ob cauſam homines mendicis darent, philoſophis verò nihil largirentur: Quia, inquit, ſe claudos & cæcos fore ſperare poſſunt, philoſophos autem minimè. *Anton. & Max. ſerm. de Beneficentia.*

Idem, quum diſcum oſſibus refertum Alexander ei dono miſiſſet: Eſt quidem, inquit, cibus Cynicus, ſed donum minimè regium. *ibidem.*

Socrates quodam tempore foro reuerſus inter amicos dixit: Emiſſem pallium, ſi nummos habuiſſem. Nihil poſtulauit, tantum verecundè admonuit egeſtatis. Mox inter amicos ambitus erat, à quo Socrates acciperet. Et tamen poſt eam vocem quiſquis properauit, vt ait Seneca. (*lib. 7. de benefic.*) ſero dedit.

Idem, ei cum multa multi offerrent, Aeſchines pauper auditor, Nihil, inquit, te dignum, quod dare tibi poſſim, inuenio, & hoc modo pauperem me eſſe ſentio. Itaque dono tibi, quod vnum habeo, Me ipſum. Hoc munus rogo, qualecunque eſt, boni conſulas, cogitesq́ue, alios, cum multum tibi darent, plus ſibi reliquiſſe. Cui Socrates: Quid ni tu, inquit, mihi magnum munus dederis, niſi fortè paruo te æſtimas. Habebo itaque curæ, vt te meliorem tibi reddam, quàm accepi. *Senec. lib. 1. de benef.*

Diogenes quibuſdam prædicantibus eius benignitatem, qui Diogeni quiddam donarat: Quin & me, inquit Diogenes, laudatis, qui accipere merui? Plus enim eſt meruiſſe beneficium, quam dediſſe, iuxta illud Publij Mimi: Beneficium dando accepit, qui digno dedit. *Laert. lib. 6.*

Archelaus. Ab Archelao in conuiuio familiaris quidam, ſed parum humanus, petijt ſibi dari poculum. Archelaus autẽ ilico mandauit puero, vt hoc poculum daret Euripidi. Id factum admiranti poſtulatori: Tu quidem, inquit, dignus eras, qui peteres, ne acciperes, vel non petens. Significans, alteri hoc tribuiſſe regiam familiaritatem, vt auderet quiduis petere: at Euripidis boni viri pudorem hoc mereri, vt vltro ei daretur aliquid. *Plut. in apoph.*

Antigonus, Thraſillo Cynico drachmam petenti, non eſt, inquit, munus regium. Cynico ſubijciente: Talentum igitur da: At non eſt, inquit idem Antigonus, Cynicum, ſi tale munus accipias. Quo dicto vtroq; cornu poſtulatoris improbitatem repulit: & docuit interim, dignis tantum beneficium eſſe præſtandum. *Plut. in apoph.*

❡ Similitudines.

Chryſoſtomi, Quemadmodum diuitum filij ornatus gratia aureum monile geſtant in collo, nec id vnquam deponunt, veluti nobilitatis ſignum circumferentes & oſtentantes: Itidem & nos oportet ſemper beneficentia indutos eſſe, declarantes, quod filij ſumus eius, qui miſericors eſt, eius qui ſolem ſuum exoriri facit ſuper bonos ac malos. *Homil. 1. ad Philippenſes.*

Gregorij Niſſæ, Epiſcopi, Quemadmodum illi, qui in ſtultitiæ certaminibus præmia proponunt, tuba liberalitatem ſuam ſignificantes, omnibus in palæſtra decertantibus pecuniæ largitionem pollicentur atque denuntiant: Sic ipſa beneficentia omnes in miſerijs & calamitatibus poſitos ad ſe vocat, non vulnerum & plagarum præmia, ſed ærumnarum & incommodorum remedia & curationem accedentibus impertiens. Hæc eſt omnium laudatarum præſtantiſſima. Hæc eſt felicitatis comes. Hæc aſſidet Deo, & magna eſt cum ipſo neceſſitudine coniuncta. *In orat. de pauperibus amandis, & benignitate comp.*

Epicteti, Quemadmodum faces in portu ſublatæ, magna flamma in paucis cremijs excitata, nauibus per mare errabundis multum auxilij ferunt: Sic & vir egregius in vrbe periclitante paucis rebus contentus, magnis beneficijs ciues afficit. *Apud Stob. ſerm. 43.*

Quemadmodum ſol non expectat preces & præſtigias, vt exoriatur, ſed ilico fulget, ac ſalutatur ab omnibus: Ita neq; tu expectaueris plauſus, ſtrepitus & laudes, vt benefacias, ſed ſponte confer beneficia, & æquè ac ſol amaberis. *Apud Stob. ſerm. 44. de Magiſtratu.*

Senecæ, Quemadmodum acerbiſſima crudelitas eſt, quæ trahit pœnam, & miſericordiæ genus eſt, citò occidere, quia tormentum vltimum finem ſui ſecum affert: quod antecedit tempus, maxima venturi ſupplicij pars eſt: Ita maior eſt muneris gratia, quo minus diu pependit. Eſt enim bonarum etiam rerum ſollicita expectatio. *lib. 2. de benef. c. 5.*

Sicut in telis eadem ferri vis eſt, ſed in infinitum intereſt, vtrum excuſſo lacerto excutiantur, an remiſſa manu effluant. Gladius idem & ſtringit, & transforat, quam preſſo articulo venerit, refert. Idem eſt, quod datur, ſed intereſt, quomodo detur. *libr. 2. de benef. cap. 6.*

Quemadmodum pulcherrimum opus eſt, etiam inuitos nolentesq́ue ſeruare. Ita rogantibus peſtifera largiri, blandum & affabile odium eſt. *ibid. cap. 14.*

Quomodo mundi officium eſt, circumagere rerum ordinem: quomodo ſolis loca mutare, ex quibus oriatur, in quæ cadat, & hæc ſalutaria nobis facere ſine præmio: Ita viri officium eſt inter alia, & beneficium dare. *lib. 4. cap. 13. de benef.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quemadmodum aliud in munus, aliud ipſa donatio: aliud qui nauigat, aliud ipſa nauigatio: & quamuis æger non ſit ſine morbo, non tamen idem eſt æger & morbus: Ita aliud eſt beneficium ipſum, aliud quod ad vnumquemque noſtrum beneficium peruenit. *lib.6. c.1. de benef.*

Quomodo multos fortuita ſanant, & in flumen alicui cecidiſſe frigore magno cauſa ſanitatis fuit: quomodo quorundam flagellis quartana diſcuſſa eſt, & metus repentinus animum in aliam curam auertendo ſuſpectas horas fefellit: nec ideo quicquam horum, etiam ſi ſaluti fuit, ſalutare eſt: Sic quædam nobis proſunt, dum volunt, imo, quia nolunt, non tamen ideo illis beneficium debemus. *lib.6. de benef. c.8.*

Quemadmodum in ægris, opportunitas cibi ſalutaris eſt, & aqua tempeſtiuè data remedij locum obtinuit: Ita quamuis leue & vulgare beneficium ſit, ſi præſto fuerit, ſi proximam quamque horam non perdidit, multum ſibi adijcit, gratiamque precioſi, licet lenti & diu cogitati muneris vincit. *lib.2. de benef. c.2.*

Quemadmodum ei qui voluit mihi pecuniam credere & non credidit, nihil debeo: Ita ei qui voluit mihi beneficium dare, ſed non potuit, amicus quidem ero, ſed non obligatus. *libr.6. de benef. cap.11.*

More optimorum parentum, qui maledictis ſuorum infantium arrident, non ceſſant dij beneficia congerere, de beneficiorum authore dubitantibus, ſed æquali tenore bona ſua per gentes populoſque diſtribuunt, vnam potentiam ſortiti prodeſſe. Spargunt opportunis imbribus terras, maria flatu mouent, ſiderum curſu notant tempora, hyemesque æſtatesque interuentu lenioris ſpiritus molliunt, errorem labentium animarum placidi ac propitij ferunt. Imitemur illos. Demus, etiamſi multa in irritum data ſint. Demus nihilominus alijs, demus ipſis, apud quos iactura facta eſt. *lib.7. de benef. c.33.*

Plinij. Ficus non floret, cum fructus habeat dulciſſimos: Ita quidam benefaciunt, nihil pollicitantes. *lib.1. c.26.*

Thriueri. Vt calcem accenſam oleo extingues, ignem verò accendes: Ita hominem iratum beneficijs placabis, inuidum verò magis excitabis. *In apoph.*

Multam ac flatulentam aeris tempeſtatem ſæpè nimia pluuia mitigat: Sæpè etiam minimum beneficium inimicitias diſſipat. *In apoph.* 116.

Vt adamas lapis duriſſimus incude rumpitur: ſed ſanguine hircino adhibito mollitur: Ita homo quoque iracundus diſceptationibus accenditur ac diſſoluitur, beneficijs verò affectus placatur. *In apoph.*

¶ Adagia.

Perdidiſti vinum infuſa aqua. ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ. *Hom.*

Verba ſunt Polyphemi. Sic enim increpat Vlyſſem vinum aqua temperantem. In eos quadrabit, qui beneficium in aliquem conferentes incommodum aliquod adiungunt, quo dati beneficij fructus voluptasq́ imminuitur.

Capra Scyria. αἲξ Σκυρία.

Conuenit in eos, qui beneficium maleficio corrumpunt, aut qui virtutes adiunctis vitijs contaminant atque obſcurant, quiue rectè inſtituta non rectè finiunt.

Panis lapidoſus. *Seneca lib.2. de benef. c.7.*

Fabius Verrucoſus appellabat beneficium ab homine duro aſperè datum, panem lapidoſum, quem eſurienti neceſſarium ſit accipere, durum & acerbum eſſe.

Ne quod beneficium collocaris in ſenem. *Eraſmus.*

In Chiliadibus, γέροντι μηδὲ πότε μηδὲν χρηστὸν ποιεῖν. *Refertur nominatim prouerbij vice ab Ariſtotele in l.2. Rhetor.* χ. ὅστις συμβουλεύει μὴ ποιεῖσθαι φίλον γέροντα, τούτῳ μαρτυρεῖ ἡ παροιμία μήποτ' εὖ ἔρδειν γέροντα. *id eſt, Qui conſulit, ne quis cum ſene ineat amicitiam, huic teſtimonij loco eſt prouerbium. Ne quando bene merearis de ſene. Dicitur hodieq́ vulgo. Neque in ſenem, neque in puerum collocandum eſſe beneficium, propterea quod alter non refert, alter non meminit. Extat & huiuſmodi quiddam apud Diogenianum adagium:* μήποτ' εὖ ἔρδειν γέροντας, μηδὲ γυναῖκα, μηδὲ παῖδα, μηδὲ κύνα τινὸς, μηδὲ λάλον κωπηλάτην *id eſt: Ne quid beneficij colloces, neque in ſenes, neq́ in mulierem, neq́ in puerum, neque in canem cuiuſpiam, neque in garrulum remigem: propterea quod perire videatur, quidquid in eiuſmodi genus hominum inſumitur.*

¶ Exempla Sacra.

Beneficentiæ in pauperes exempla, Booz in Ruth, *Ruth* 2.*v*.8.14.15.16.17. Tobias in pauperes, *Tob*.1.19. Iob in pauperes, *Iob* 29.15. Samaritanus in viatorem cæſum, *Luc*.10.34.35. Zachæus in pauperes 19.8. Cornelius in pauperes, *Act*.10.2. Antiocheni infideles Iudææ 11.29. Macedonica Eccleſia in eoſdem, *Rom*.15.26. 2.*Cor*.8.2. Hebræi in pauperes, *Heb*.6.10. Gaius infideles hoſpites, 3.*Ioan*.v.5. Beneficia facilè obliuioni traduntur. *Exempla*: Laban, *Geneſ*.31.5. Pincerna Pharaonis, 40.v.23. Pharao, *Exod*.1.v.8. Ioas rex Iuda. 2. *Paral*.24.v.21.22.

¶ Exempla Profana.

Ludouicus XI. Francorum rex, cum precibus piorum vitæ diuturnitatem ſibi conciliari poſſe perſuaderet, ſacros ho[...] uis maximis affecit beneficijs, præſertim eos, qui vel vi[...] nia vel etiam miraculorum dono præſtarent. *Claud. Seiſ[...]*

Apud Perſas rex, in principio dominatus, quod[...] ret à populo donum ferebat. *Alex. l.4. c.23.*

Porſena rex Hetruſcorum, diſcedens ab Ianiculo, ex[...] caſtra opulenta, conuecto ex propinquis ac fertilibus [...] uis commeatu, Romanis dono dedit, inopi tum vrbe a[...] obſidione. *Liuius.*

Telegoras apud Naxios prædiues quiſpiam ac prapo[...] quod quotidie multa à Naxijs miſſitarentur: vulgato [...] ceptum eſt, vt venditores paruo licitantibus dicerent: [...] λοιμι τῷ Τελεγόρᾳ δοῦναι, id eſt, malim Telegoræ dare. [...] *Deipnoſophiſtarum* 8. *ex Ariſtot.*

Adrianus Imp. In balneo veteranum quempiam [...] ria, ſeſe marmoribus affricantem conſpicatus, cum [...] quot, & ſumptibus donauit. Quod reliqui veterani feli[...] videntes, cœperunt & ipſi complures ſub oculis imper[...] marmoribus affricare: vt hoc modo principis elicerent [...] tem. At ille euocatis ſenibus, iuſſit vt alius alium vici[...] rent, atque ita pueris nihil opus fore. Is iocus poſtea in [...] lam ceſſit. *Spartianus.*

[A]nacreon, quum auri talentum à Polycrate tyranno [...] alijs id diſtribuit, inquiens, Odi munus quod vigilare [...] *[...]ton. Max. ſermone, de benefic.*

Lacedæmonij, quum Smyrnæis egentibus commeatu[...] atque illi beneficium verbis attollerent, Lacedæmonij [...] interrumpentes, Nil magni eſt, inquiunt: Hæc enim [...] vnius diei prandio, nobis & iumentis detracto. Gratius [...] cium, quod extenuatur ab eo qui confert. Nam qui qu[...] tur exaggerant (qui pleriſque mos eſt) bonam grati[...] mittunt. *Plut in Lacon.*

Epaminondas cuidam egeno mandauit, vt à quodam [...] ipſius talentum peteret, petijt, & accepit. Amico percon[...] iuſſiſſet? Quoniam, inquit, ille cum vir ſit probus, inop[...] tu verò diues es, multa de publico depeculatus. Epami[...] pauper hac ratione ſubuenit egenti. Bonorum enim pro[...] virum bonum egere neceſſarijs. *Eraſ. l 5. apoph.*

Ageſilaus ijs qui clanculum aduerſarentur, palam [...] exhibebat negotium, ſed afficiebat vt ipſum in militiam [...] tur, atque ex his nonnullos duces exercitus ac magiſtra[...] uehebat: qui cum ſe in magiſtratu improbè & auarè ge[...] queín ius vocati periclitarentur: rurſus Ageſilaus illis [...] batur, & ab ipſis ſtabat, atque hac arte reddebat eos e[...] hoſtibus amicos, & ad ſe reuocabat. Quibus rebus [...] tandem neminem haberet aduerſarium. Quid hac pruden[...] lius, qua mederi maleuolis maluit quàm vlciſci? *Plutar[...] conicis.*

Artaxerxes, quum ſibi malum punicum inſignis ma[...] à paupere datum eſſet: Per ſolem, inquit, ciuitatem e[...] guam quam celerrimè facere poſſet, ſi eius fidei credat[...] autem hominis beneficentiam, qui pro fortunæ cond[...] lit regi quod habebat, & gratum putabat. *Bruſonius li[...] capit.* 13.

Philippus, quum Thebis obſes eſſet. Philonis Theba[...] vſus eſt, multiſque inſuper ab eo beneficijs affectus. Is qu[...] ſim à Philippo nihil muneris vellet accipere, Ne me, inq[...] pus, beneficentia ſuperatum hac laude ſpolies, quod h[...] mine beneficijs victus fuerim. O animum imperio dig[...] chrius exiſtimauit, benefaciendo, quam potentia vincere. [...] *in apoph.*

Alexander Taxiles, vnus è numero regum Indiæ, [...] lexandro, ſic illum affatus eſt, Prouoco te, inquit, non a[...] neque ad bellum, ſed ad aliud certaminis genus. Si inferi[...] bis accipe beneficium: ſin ſuperior, nobis benefacito. C[...] der: atqui, inquit, ob hoc ipſum inter nos certandum e[...] faciendo ſuperet alterum. Et humaniſſimè complexus [...] ſolum non ſpoliauit ditione, ſed auxit etiam. *Plut in apoph.*

Alphonſus rex audiens ab amicis, fruſtra in Aluarum, [...] parum gratum, tam infinita beneficia collata eſſe: dixiſſe [...] genti beneficio non niſi ingenti ingratitudine ſatisfieri, [...] ea plures quidem eſſe qui darent: ſed qui dare ſcirent, [...] cos. At non ob id pigrius dandum, aut benefaciendum [...] *lib.2. de rebus geſtis Alphonſi.*

Idem, quum intellexiſſet quoſdam eſſe qui acceptis be[...] planè ingrati eſſent, inquit: ingratos nequaquam effec[...] minus ipſe & humanus & beneficus perſtaret. Innuit au[...] quam prudentis eſſe, ita moueri malorum ingratitudine, [...] nos nil beneficiorum porro conferat. *Pan. l.1. de Alph. reb[...]*

Idem, ſuppliciter à Ioannæ Neapolitanorum reginæ, [...] pe deſtitutæ, oratoribus vt contra Martinum V. Ponti[...] eam indignam, quæ regnum eccleſiæ Romanæ feuda[...] neret, iudicarat, & Ludouicum Andegauenſem Siciliæ r[...] clarauerat) auxilium ferret, rogatus, diſſuadentibus con[...] qui durum & perquam anceps fore bellum dictitarent: [...] Herculem etiam non rogatum laborantibus ſubuenire [...]

[illegible] igitur eſſe, vt ipſe quoque fœminæ afflictæ, & tanto- [illegible] opem ferret. *Pan. lib. 1. de rebus geſtis Alphonſi.*

[illegible]anus, admonitus ab amicis, vt caueret à Meio Pompo- [illegible] de hoc rumor increbuerat, fore vt aliquando regnaret: [illegible] ſibi non metuit ab illo, ſed & conſulem fecit. Id admi- [illegible] amicis: Erit, inquit, olim memor tanti beneficij. *Eraſm. [illegible] apoph.*

Fabricius, quum bellaret contra Pyrrhum regem, medicus Pyr- [illegible] ad Fabricium, ſe regem veneno necaturum, id autem ne [illegible] admonuit Pyrrhum vt ſibi caueret. Pyrrhus, ne fruſtra hoc [illegible] accepiſſe videretur, Fabricij captiuos gratis remiſit, Fa- [illegible] recipere noluit, ſed parem captiuorum numerum et- [illegible] mercedem proditi veneni accipere diceretur. *Plut. in [illegible] apoph.*

❡ Hieroglyphica.

[illegible] beneuolum hominem per *Aſcolopaca*, quam *Gallina-* [illegible] appellant, pictam intelligant: quod auium nullam [illegible] erga hominem ſtudio affici compertum ſit. Magnitudo [illegible] quanta Gallinæ eſt, roſtrum longum, Attagenæ color. *Pier. [illegible] pag. 125. A.*

❡ Apologi.

Cerua & Vitis.

[illegible] fugeret cerua inſequentes venatores, occuluit ſe ſub vite, [illegible] autem paululum prætergreſſis, quod putaret ſe cerua [illegible] tuto, ſecura animi carpere pampinos & mandere cœpit. [illegible] motus atque ſtrepitus venatores conuertit. Atque illi, [illegible] arbitrati ſub vite beſtiam aliquam latere, accurrunt, [illegible] ceruam iaculis configunt. Quæ moriens: Meritò, inquit, [illegible] euenit, quæ violare non dubitarim ſeruatricem meam. [illegible] fabula, vltionem numinis non effugere eos, qui pro bene- [illegible] facta rependant. *Ioach. Camer. lib. fab. pag.* 100.

Canis ſenex.

[illegible] & laudabili opera canis perſtrenui vſus aliquantiſper ve- [illegible]. Deficientibus autem iam viribus, & debilitatis mem- [illegible] ſecius ille tamen ab hoc alacritatem & curſus priſtinos [illegible], & verbis atq; verberibus ceſſantem vrgebat. Cui canis: [illegible] oblitus meritorum meorum, ita in me ſæuus es: Neq; [illegible] quicquam, quod benefecerim, cum facere poſſe de- [illegible].

[illegible] reprehendit hominum prauitatem, in beneficijs obliui- [illegible]. Dicitque idem, quod verſus Homericus:

Οὐκ ἔστι χάρις μετόπισθεν εὐεργέων, id eſt,
Benefacti gratia rara eſt.

Ioach. Camer. lib. fabul.

Luporum & Ouium pax.

Cum lupis bellum gerebant oues, atque illis adiutæ auxilio ca- [illegible] ſemper pares, ſæpe etiam ſuperiores erant. Lupi, victoria de- [illegible] ad oues legatos mittunt, qui pacem petant. Conditiones fé- [illegible], canes lupis vt obſides darentur ab ouibus, ipſę catulos lu- [illegible] acciperent. Cum de omnibus conueniſſet, pax iuriſiurandi [illegible] confirmatur. Paulo poſt ſecuris ouibus, cum fortè vlularent [illegible] luporum, illi in miſeras & deſtitutas omni ope, quaſi violato- [illegible], qui iniuria obſides acceptos affeciſſent, irruunt, & ita vt [illegible] impunè illas rapiunt atque vorant.

[illegible] fabula, vt eos, à quibus defendi nos ſciamus, diligenter [illegible] velimus. *Ioach. Camer. lib. fab.*

Canis & Cocus.

[illegible] domo quadam ingens conuiuium apparabatur. Inuitat igi- [illegible] domeſticus externum, ſecum vt epuletur. Deductus ex [illegible] culinam, videt omnium rerum ad victum neceſſariarum [illegible] adeſſe copiam, magnas etiam vbique lautitias animad- [illegible] que gaudio plenus: Papæ! quàm opiparè, inquit, hîc nunc [illegible]: tanto ſcilicet me cibo ingurgitare potero, vt ſaturitas [illegible] etiam duratura eſſe videatur. Hæc ille ſecum lætus mur- [illegible], caudam quaſi adulans coquo quaſſat, ille vt ab externo [illegible], arreptum de feneſtra proijcit in viam. Qui cum clamore [illegible] aufugiens, habuit obuium ſibi notum alterum canem. [illegible], qui fuiſſe eum inuitatum foras ſciret, quomodo acce- [illegible] interrogat. Cui alter: Ita inquit, multum potaui, vt ebrius [illegible] ignorem.

[illegible] docet, fidem non habendam ijs, qui de aliorum facultati- [illegible] beneficos ſe futuros eſſe polliceantur. *Ioach. Cam. lib. fab.*

Vide Amor proximi, Liberalitas.

Beneuolentia.

❡ Definitio et Etymol.

Beneuolentia, Græce, εὔνοια, ας, ἡ, εὐνοϊκὸς, ῦ, ὁ, beneuolus di- citur. Et eſt bonorum erga proximum voluntas. Cuius oppo- ſita ſunt odium & inuidia. *Plutarch. libello de inuidia & odio.*

Beneuolentia dicitur εὔνοια, id eſt, bona voluntas. Ita & maleuolentia dicitur κακόνοια, ας, ἡ, quaſi mala voluntas: & κακόνους, ου, ὁ, maleuolus.

Hebr. *Chepheths*, à verbo *Chapheths*, voluptatem habuit, voluit, amore complexus eſt. Hinc Gręc. ἀσπάζω, amo, amplector, bene cupio: ἀβίσσω, cupio, deſidero.

Quid inter φιλίαν & εὔνοιαν interſit, diſputat *Ariſt. lib. 7. Ethic. c. 2. Cic. libr. 2. offic.* vbi de vtilitate cum eius ſpeciebus diſputat, latè beneuolentiæ cauſas proſequitur: oſtendens illas aut eſſe beneuolentiam, aut honorem, aut metum, aut expectationem beneficij, aut pretium & mercedem.

❡ Biblici Loci.

Beneuolentia, Græcis εὐδοκία, pro Dei beneplacito. *Luc.* 2:14. pro gratuito & infinito Dei in electos amore, *Epheſ.* 1. v. 5. 9. pro mutua hominum inter ſe amicitia, qua fit vt alij aliorum commodis ſtudeant, *Rom.* 10. pro charitate, qua homines Deum diligunt. *Philip.* 1. *v.* 15.

❡ Poeticæ Sententiæ.

Hippolyt.
Par odio importuna beneuolentia.
Phæd.
Cum nocet amicus, nihil ab hoſte diſcrepat.
Horat. in Epiſt.
Nil moror officium, quod me grauat.

❡ Sententiæ Philosophicæ

De beneuolentia autem, quam quiſque habeat erga nos, primum illud eſt in officio, vt ei plurimum tribuamus, à quo plurimum diligimur. Sed beneuolentiam non adoleſcentulorum more, ardore quodam amoris, ſed ſtabilitate potius, & conſtantia iudicemus. *Cic. 1. de offic.*

Sæpè nihil intereſt inter amicorum munera, & hoſtium vota. Quicquid illi accidere optant, in id horum intempeſtiua indulgentia impellit atque inſtruit. Quid autem turpius, quàm quod euenit frequentiſſimè, vt nihil interſit inter odium & beneuolentiam. *Sen. lib. 2. de beneficijs.*

Amantes ſuorum beneuolentia decipiuntur. *Polybius lib.* 1.

Memento igitur, neceſſaria eſſe ad res agendas hominum beneuolentiam: auſteritas verò ſolitudinem amicorum parit. *Plut. Dionyſ. Epiſt.* 4.

Beneuolentia in principes veluti parentes, nos affectos eſſe decet, obedientes, ac venerantes ipſos. Qui aliter ſenſerit, mali conſilij pœnam dabit dæmonibus, qui indigetes & patroni ciuitatis ſunt. Nam etiam principes, patroni & domini ſunt ciuitatis. *Charondas.*

Manſuetudine potius & beneficentia, quàm timore elicienda eſt beneuolentia. *Plutarch.*

❡ Apophthegmata.

Antigonus, amicis ſuadentibus, vt ſi Athenas caperet, validis illam præſidijs communiret, ne quando deficeret: reſpondit ſe ſemper in ea fuiſſe opinione, vt crederet nullum eſſe regni præſidium firmius, quàm ciuium beneuolentiam. *Eraſ. 4. apoph.*

Alexander, quum beneuolentiam ciuium ſibi conciliare cuperet, largitionibus eos corrupit. Verùm cùm hoc audiret pater Philippus: Quæ te, inquit, ratio in iſtam ſpem induxit, fili, vt eos putes tibi fore fideles, quos tibi coemis pecunia. *Plut. in apoph.*

Plutarchus, manſuetudine potius & beneficentia, quàm timore elicienda eſt beneuolentia. *de amicit. apud Stob. ſerm.* 46.

Socrates veſtes (inquit) corporis inconcinnitatem, beneuolentia verò peccatum obtegit. *Stob.*

Alphonſus rex, quum argueretur, quod pro more nullis ſtipatus armis, ſolus obambularet, regiæ maieſtatis immemor: reſpondit, non opus eſſe vt is ſibi timeat, qui ciuium ſuorum beneuolentiam ſatis perſpectam habeat. *Pan. lib. 2. de Alex. reb. geſtis.*

❡ Similitudines.

Laurentij Iuſtiniani patriarchæ, Quemadmodum materialis ignis incendium pedetentim, niſi vnde nutriri valeat, frequenter ſuperadijciatur minuitur: Ita & mutuus mortalium amor, ſi non crebris beneuolentiæ exerceatur officijs: *In ſerm. de Chriſti corpore, ſeu de Euchariſtia.*

Plutarchi, vt fluuius in multos diductus riuos, fluit tenuis ac languidus: Sic beneuolentia in multos diſtracta langueſcit: & euaneſcit. *In Moralibus.*

Vt animantia quæ vnicum pariunt fœtum, vehementius amant: Sic erga vnum ardentior eſt beneuolentia. *In Moralib.*

Quemadmodum adamas aduerſus omnia inuictus hircino ſanguine, eoque calido, ac recenti maceratur, malleo frangitur. Ita quædam ingenia nulla vi peruincas, blanditia emollienda ſunt. *Plin. lib. 37. c. 4.*

Quædam gemmæ aceto maceratæ niteſcunt, pleræque melle decoctæ: ita quoſdam meliores reddit acris obiurgatio, quoſdam admonitio blandior.

Quemadmodum quod in teſſeris cecidit, id arte & ratione quam poteſt

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN